

Om vastgelegd te worden op een geluidsdrager of fonogram — term gebruikt voor grammofoonplaat en vooraf opgenomen magnetofonband — dient muziek, ongeacht de motieven waarmee zij op de markt worden gebracht, haar inhoud of het gebruik waartoe zij aanleiding geeft, uitgegeven, geproduceerd, opgenomen en gedupliceerd te worden vooraleer ze kan verdeeld worden.

De *muziekuitgeverij* zorgt traditioneel voor de duplicatie van het werk van de componist, waaraan een afzonderlijke tekstdichter kan meegewerkt hebben, verkoopt m.a.w. bladmuziek en stimuleert vervolgens de uitvoering van het werk. Van meer recente oorsprong zijn de inspanningen om muziekwerken uit de catalogoog op een geluidsdrager te laten vastleggen. Voor de twee laatste prestaties worden uitgevers, componisten en tekstdichters royalty's toegekend in het kader van de uitvoeringsrechten en — hier aan de orde — de mechanische reproductierechten. Voor de laatste categorie is een royalty van 8 % per fonogram gebruikelijk op de kleinhandelsprijs, voor 50 % toegekend aan de uitgever, de andere helft te verdelen onder componist en tekstdichter. Uitgevers, componisten en tekstdichters worden vertegenwoordigd door de Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers die de rechten (voor mechanische reproductierechten betaald door de fonogramproducenten) int en verdeelt aan de rechthebbenden. Belgische muziekuitgeverijen, evenals trouwens produktiemaatschappijen, zijn vaak niet meer dan dochterondernemingen van buitenlandse ondernemingen of leven grotendeels van de vertegenwoordiging van multinationals. Op internationaal niveau wordt de stroom van mechanische reproductierechten gekanaliseerd door verdragen in het kader van het Bureau International des Sociétés Gérant les Droits d'Enregistrement et de Reproduction Mécanique.

Tegenspeler op hetzelfde niveau is de International Federation of the Phonographic Industry waarin de nationale *producenten*-verenigingen vertegenwoordigd zijn, voor België het Syndicaat der Belgische Nijverheid van Geluidsen Audio-visuele Opnamen. De fonogramproducent — in het ene geval een fonogrammaatschappij waarin mogelijk alle stadia van het productieproces en veelal de distributie geïntegreerd zijn, in het andere geval een enkeling-producent — zorgt ervoor dat een compositie door een artiest bij hem onder contract wordt uitgevoerd mogelijk op een door hem gewenste wijze zoals die bijvoorbeeld kan blijken uit het arrangement. Een produktiefirma kan fonogrammen uitbrengen onder verschillende labels die mogelijk verschillende productiecategorieën representeren. De artiest wordt hoofdzakelijk vergoed op basis van

een royalty-percentage van de verkochte fonogrammen, dat varieert volgens de status die hij bereikt heeft.

De opnamestudio is het hart van de muziekindustrie waar de artiest de uitgevoerde compositie laat vastleggen op band. Deze band, die mogelijk tot 24 sporen kan bevatten, wordt gemixt tot de mastertape, de vastgelegde uitvoering die beantwoordt aan de wensen van de producer.

De *duplicatie* hiervan gebeurt in een grammofoonplatenperserij en/of een magnetofonbandenduplicatiebedrijf. In de eerste worden de geluidstrillingen van de mastertape gegraveerd in een lakplaat waarvan langs herhaaldelijk aangewende elektro-galvanische procédés matrijzen worden vervaardigd die, bevestigd op persen, een hoeveelheid vinylite tot gramofoonplaat persen. In de tweede worden slaafstempels gebruikt om 8-sporenbanden en cassettes te produceren.

De distributie van fonogrammen geschiedt via de productie-distributie-ondernemingen, de groothandel, die producten van verschillende producenten levert aan de kleinhandel en juke box-exploitanten, de *rekuibaters* (rack jobbers), die in een niet-verwante zaak ruimte huren om fonogrammen te verkopen, en de fonogramclubs, die meestal gegroeid zijn in boekenclubs.

Producenten die niet beschikken over eigen opname-, duplicatie- of distributiefaciliteiten, kunnen overgaan tot huren van studiotijd, loonduplicatie of het afsluiten van licentieoverdragen.

Zonder pretentie op volledigheid en zonder enige waarde toe te kennen aan de rangschikking, volgt, gemodelleerd naar het productieproces, een schematisch overzicht van de belangrijkste ondernemingen in België in de fonogramindustrie bedrijvig (1). De nadruk ligt op de structurele binding tussen ondernemingen in één of meerdere produktiestadia (verbonden door de lijnen). Vandaar dat niet zijn opgenomen: Hans Kusters Music, die o.a. de Britse Island vertegenwoordigt (muziekuitgever), Monopole Recs, Anvers Radio (producent-verdeler), Foon, Studio DES, Tamara King, Just Born Recording Studio, Reward (opnamestudio), N.T.T., Discopress (perserij of bandenduplicatie), Sonica (rekuibater), De Nederlandse Boekenclub, Audioclub Benelux, Europaclub Internationaal voor Boeken en Grammofoonplaten (fonogramclub), die alle nochtans een zeker belang niet kunnen ontzegd worden. Van een schriftelijke enquête, einde 1976 - begin 1977 uitgevoerd, worden meer precieze en aanvullende gegevens verwacht.

(1) *International Buyer's Guide*, Los Angeles, 1976. (BillBoard).

BIEM
(Bureau International des Sociétés Gérant les Droits
d'Enregistrement et de Reproduction Mécanique)

SABAM
(Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uit-
gevers)

MUZIEKUITGEVERIJ (vertegenwoordigt o.a.)

IFPI
(International Federation of the Phonographic Industry)

SIBESA
(Syndicaat der Belgische Nijverheid van Geluids- en
Audio-visuele Opnamen)

PRODUKTIE -ander(e) label(s) (vertegenwoor-
digt o.a.)

BELANGRIJKSTE
PRODUKTIE-
DISTRIBUTIE-
GROEPEN

DISTRIBUTIE

- JUKE BOX-EXPLOITATIE
- FONOGRAMCLUB
- GROOTHANDEL
- KLEINHANDEL

STUDIO

DUPLICATIE

REKUITBATING

